

De Raad voor Werk en Inkomen is het overlegorgaan en expertisecentrum van werkgevers, werknemers en gemeenten. De RWI doet voorstellen aan de regering en andere partijen over het brede terrein van werk en inkomen. Doel van deze voorstellen is een goed functionerende arbeidsmarkt te bevorderen. Het vergroten van de transparantie van en het verbeteren van de kwaliteit op de re-integratiemarkt behoren eveneens tot de kerntaken van de RWI. Kijk voor meer informatie op www.rwi.nl.

Effectiviteit van re-integratie: Lessons Learned

Als het gaat om re-integratie wordt er nogal eens gegooid met de cijfers. Zo wordt er volgens het regeerakkoord van het kabinet Rutte de komende jaren 490 miljoen euro bespaard op gemeentelijke re-integratie. Dit bedrag is in het regeerakkoord tussen haakjes voorzien van de omschrijving 'netto'. Divosa wijst erop dat dit betekent dat er in 2015 geen 490 miljoen euro, maar 690 miljoen euro wordt bespaard op re-integratie (Divosa, 7 maart 2011). Vanwege de bezuinigingen op re-integratie voorspelt het Centraal Planbureau echter 200 miljoen extra aan uitkeringslasten: het verschil tussen de bruto- en nettobesparing... Besparingen op re-integratie leiden dus tot extra uitkeringen en tot extra uitgaven!

Deze berekeningen laten zien hoe groot de behoefte is aan cijfers over de effectiviteit van re-integratie. Uit het RWI Factsheet re-integratie weten we dat ongeveer zestig procent van de re-integratietrajecten leidt tot een baan (waarbij het verwerven van een baan overigens zeer ruim gedefinieerd wordt). Dat is de 'bruto-effectiviteit'. We weten echter niet of nauwelijks in hoeverre die baan het gevolg is geweest van een gevolgd re-integratietraject (het 'netto-effect').

In verschillende landen zijn experimenten gedaan om de meerwaarde van re-integratie vast te stellen. Daarbij werden in de regel kleine positieve effecten gevonden. Voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt is re-integratie effectiever dan voor mensen met een kleinere afstand. Zij hebben meer baat bij het volgen van een re-integratietraject, hoewel de absolute kans op het vinden van een baan voor hen uiteraard kleiner is. Daar komt bij dat de besparing van uitkeringslasten gemiddeld langer zal blijven doorlopen bij de groep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Wanneer gemeenten ervoor kiezen hun middelen te richten op een groep met een relatief kleine afstand tot de arbeidsmarkt, zullen andere groepen, bijvoorbeeld uitkeringsgerechtigden met multiproblematiek, daarvan de dupe zijn. En ook voor gemeenten zelf zal zo'n beleid contraproductief werken! Inspanningen moeten gericht blijven op deze groep en moeten werkgevening als één van

de doelstellingen hebben (uit welk budget deze inspanningen dan ook worden betaald).

Het netto-effect van re-integratie kan worden onderverdeeld in vijf effecten:

- Een effect op de motivatie en het gedrag van de werkzoekenden;
- Een effect op de competenties van de werkzoekenden;
- Een dreigingseffect (vooral het pre-program effect, dat optreedt voordat de re-integratie start);
- Een (negatief) insluitingseffect (zie hieronder);
- Een algemeen activerend effect (dit betreft de uitstralingseffecten op werkzoekenden en werkgevers en de acceptatie van werkloosheid op de arbeidsmarkt en in de maatschappij).

De eerste twee effecten zijn redelijk te meten met econometrische modellen, dus zonder experimentele setting. Voor het derde en vierde effect is een experiment nodig. Het vijfde effect is eigenlijk in het geheel niet te meten. Overigens zal ook in Nederland de komende jaren een experiment worden uitgevoerd om de effecten van re-integratie te meten.

De RWI heeft al eerder geadviseerd om re-integratie zo snel mogelijk in te zetten voor bijstandsgerechtigden, maar voor WW'ers juist te wachten tot zes tot twaalf maanden na de start van de uitkering. Inzet direct aan het

begin van een uitkering is vaak niet effectief vanwege het insluitingseffect of lock-in effect. Dit zorgt ervoor dat re-integratie voor goed bemiddelbaren zelfs negatief kan uitvallen (minder zoekgedrag, gebruik van verkeerde zoekkanalen, teveel begeleiding/overnemen van het zoeken door de bemiddelaar, ontstaan van weerstand bij de klant).

Met het fors terugdringen van het gemeentelijke re-integratiebudget en het zelfs geheel schrappen van het re-integratiebudget voor WW'ers moeten het UWV en gemeenten nu nieuwe keuzes maken. Daarbij is het belangrijk de goede ontwikkelingen van de afgelopen jaren te behouden: een toegenomen aandacht voor vraaggerichte re-integratie en werkgeversbenadering, voor selectiviteit, voor evidence-based werken, en voor de klant zelf (empowerment, IRO's, etc.) In de binnenkort te verschijnen Re-integratiemarktanalyse 2011 zal de RWI hier voorstellen voor doen. De uit het verleden geleerde lessen komen daarbij uiteraard volop van pas!

Het Factsheet re-integratie 2010 is te vinden op www.rwi.nl. Ook de Re-integratiemarktanalyse 2011 en een samenvatting hiervan zullen daar, na publicatie, te vinden zijn.

Henk-Jan Jansen
Adviseur Beleid bij de Raad voor Werk en
Inkomen